

(3 Hours)

(Total Marks: 100)

- N.B. : (1) All questions are compulsory
(2) All questions carry equal marks. (20 marks each)

1. Define International Relations. Examine its scope and relevance.

OR

Explain the concept of power. What are the determinants of power?

2. Elaborate on the concept of Cold War. Discuss the Bi-polar nature of politics, during the Cold War.

OR

Is the post Cold War era, Unipolar, Multipolar or Non-Polar? Justify your answer in detail.

3. What are the causes of conflict? Analyse the changing nature of conflict.

OR

Comment on the evolving character of Security with special reference to National Security and Human Security.

4. Assess the impact of the policies of IMF and World Bank on the International Political Economy.

OR

Write an essay on Globalisation specifying the opportunities and threats it has brought to the International Political Economy.

5. Write **short notes**. (anytwo)

- (a) Realist Approach
  - (b) Balance of Power.
  - (c) Disarmament
  - (d) European Union
-

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. आंतरराष्ट्रीय संबंधांचा अर्थ सांगा. त्याच्या व्याप्ती आणि महत्त्वाचे परीक्षण करा.

किंवा

सत्ता संकल्पना स्पष्ट करा. सत्तेचे निर्धारक घटक कोणते?

२. शीतयुद्ध संकल्पनेची चर्चा करा. शीतयुद्ध काळातील द्विध्रुवीय राजकारणाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

किंवा

शीतयुद्धोत्तर कालखंड एकध्रुवी, बहुध्रुवी किंवा अ-ध्रुवीय आहे? तुमच्या समर्थनाची विस्तृत कारणमीमांसा करा.

३. संघर्षाची कारणे कोणती आहेत? संघर्षाच्या बदलत्या स्वरूपाचे मूल्यांकन करा.

किंवा

राष्ट्रीय सुरक्षा आणि मानवी सुरक्षेच्या संदर्भात विकसीत सुरक्षेच्या वैशिष्ट्यांवर भाष्य करा.

४. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी आणि जागतिक बँकेच्या धोरणांच्या आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारणावरील परीणामांचे मूल्यांकन करा.

किंवा

जागतिकीकरणासंदर्भात आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारणातील संधी व धोके यावर निबंध लिहा.

५. टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

अ) वास्तववादी दृष्टीकोन

ब) सत्ता समतोल

क) निःशस्त्रीकरण

ड) युरोपीअन महासंघ